

Osuuskunta

Osuuskuntatoiminnan mahdollisuudet saaristossa –seminaari

Mikä osuuskunta on ja voisiko se olla sotetuottaja?

Prof. Päivi Rautava
23.10.2020

Parannamme joka päivä

Mikä osuuskunta?

- Biopankkiosuuskunnan perustamisen valmistelussa tehtiin selvitys osakeyhtiö/osuuskunta – toimintamaleista (lakijohtaja Tom Southerington)
- Yleensä ei oikein ymmärretä, mikä osuuskunta on - onko se yhtiö (on), yhdistys (ei), kerho (ei) vai mikä, kun taas osakeyhtiöstä ehkä on jotenkin selkeämpi käsitys, firmahan se.
- Selvityksen perusteella osuuskunta ja osakeyhtiö voivat kuitenkin toimia käytännössä samalla tavalla. Molemmat voivat harjoittaa liiketoimintaa, tavoitella voittoa jne. Osuuskunnan voi myös viedä pörssiin.
- Ellei säännöissä määrätä toisin, osuuskuntatoiminnassa pääsääntöisenä tarkoituksena on "jäsenien taloudenpidon tai elinkeinon tukemiseksi harjoittaa taloudellista toimintaa siten, että jäsenet käyttävät hyväkseen osuuskunnan tarjoamia palveluita" (osuuskuntalaki 5§)
- Kun taas osakeyhtiön pääsääntöisenä tarkoituksena, ellei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin, on "tuottaa voittoa osakkeenomistajille" (osakeyhtiölaki 5§).
- Perusmallissa osuuskunta siis myy jotain jäsenilleen ja jotenkin näin tukee niiden toimintaa, kun taas osakeyhtiö myy muille ja yrittää näin tehdä rahaa omistajille. Mutta molempia voi siis säätää moneen suuntaan. Oy voi palvella omistajiaan ja olla tavoittelematta voittoa. Osuuskunta voi palvella muita kuin jäseniään ja tavoitella voittoa.
- Osuuskunta valikoitui FINBB:n yhtiömuodoksi "pehmeämmän" imagonsa vuoksi – osakeyhtiön maine kapitalismin välikappaleena ei kaikkien mielestä sopinut biopankkitoiminnan yhteyteen. Osakeyhtiö olisi kyllä ollut tutumpi toimija erityisesti kaupallisella puolella ja ulkomailla. Vaikea sanoa, onko osuuskuntamuodosta ollut haittaa, mutta ei varmaankaan hyötyäkään. Sama toiminee sote-palveluissakin.

Hallintomallista

- Hallintomalli on sekä osuuskunnaassa että osakeyhtiössä hyvin samanlainen.
- Ylintä valtaa käyttää yhtiökokous (osuuskunnassa nimellä osuuskunnan kokous), jossa äänivaltaa käyttävät ovat joko osakkeenomistajat (oy) tai osuuskunnassa osuuskunnan jäsenet.
- Molemmilla on oltava hallitus, ja molemmilla voi olla toimitusjohtaja ja niillä voi olla myös hallintoneuvosto.
- Hallituksen nimittää pääsääntöisesti yhtiökokous/osuuskunnan kokous (tai sitten hallintoneuvosto).
- Nimitykset eivät lähtökohtaisesti ole poliittisia, mutta tietty jos jäsenet tai osakkeenomistajat ovat poliittisia, voivat ne taustalla valita edustajia kokouksiin ja hallitukseen poliittisinkin perustein.
- Isoissa osuuskunnissa voidaan kuitenkin valita jäsenvaaleilla edustajisto, joka käyttää ylintä päätösvaltaa kaikkien jäsenten muodostaman osuuskunnan kokouksen sijasta ja silloin voidaan ehkä olla lähempänä kuntien ja kuntayhtymien valtuustomeininkiä.

Osuuskunnasta sote-tuottaja

- Sote-näkökulmasta ajatellen osuuskunnista on vähän tietoa
- Valtioneuvosto on julkaissut selvityksen: <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/tutkimus-osuuskunnat-ja-jarjestot-arvioivat-soten-avaavan-mahdollisuuksia-laajentumiselle> Tämä julkaistu 2/2019, jolloin valinnanvapaus oli SOTE-suunnittelun osa
- Valmisteltavassa SOTE uudistuksessa ei osuuskunnassa ole virallisesti mitään roolia, päinvastoin tultaneen rajaamaan toiminnan ulkoistamista

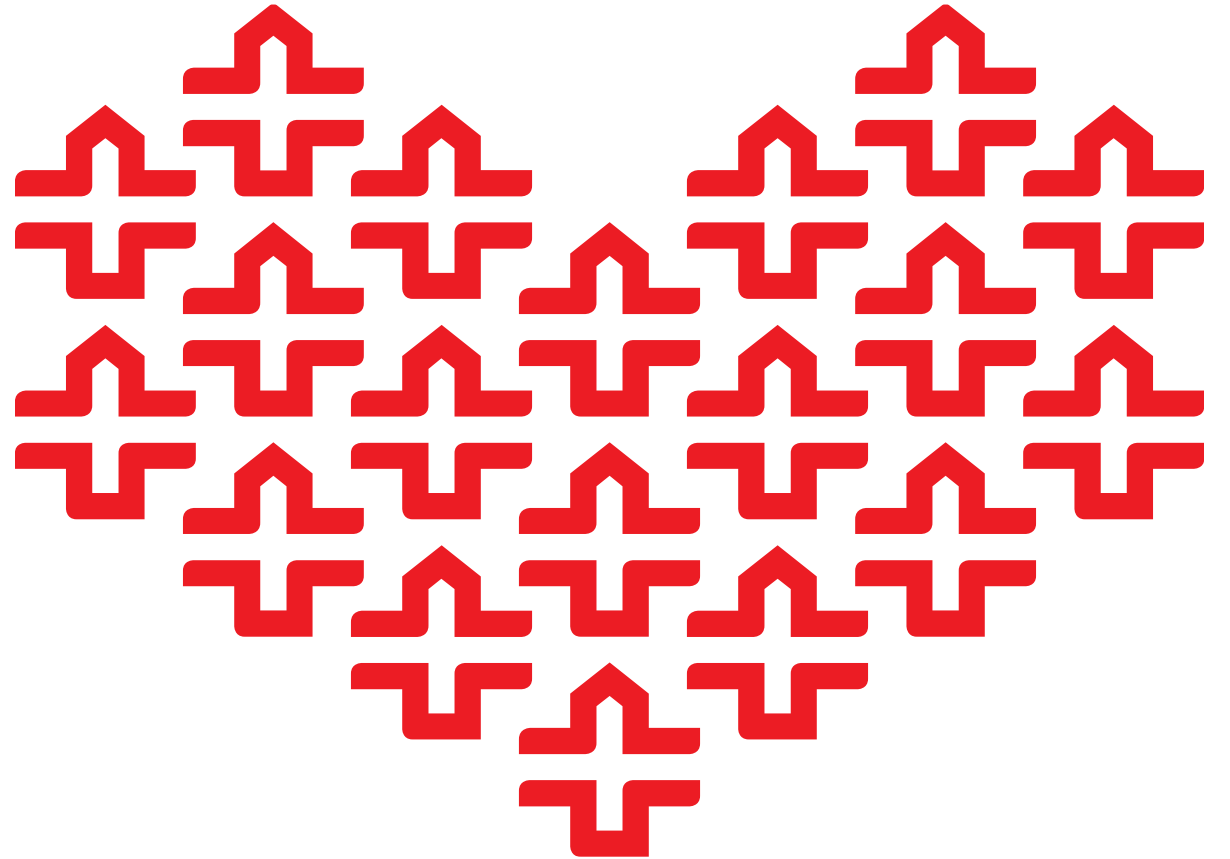
Osuuskunnat ja sote

- Sote-alalla osuuskuntatoimintaa on toistaiseksi vähän.
- Tähän mennessä viisi finanssisektorilla sekä vähittäiskaupan alalla toimivaa kotimaista osuustoimintayritystä on lähtenyt mukaan sote-palveluihin toimialaliukumien kautta.
- Näitä ovat OP-ryhmä, kaksi S-ryhmän alueosuuskauppaa (Pohjois-Karjala ja Suur-Savo), LähiTapiola sekä Osuuskunta Tradeka.
- Tilastokeskuksen tietojen mukaan terveys- ja sosiaalipalvelualalla oli Suomessa runsaat 18 000 yritystä vuonna 2016. Näistä osuuskuntamuotoisia oli 56. Suomen sosiaali ja terveys ry SOSTE:n mukaan vuonna 2017 sosiaali- ja terveyspalveluja tuottavia järjestöjä oli 1 029 kappaletta.
- Summa summarum: Osuuskunnatkin ovat siellä, missä muitakin palveluita, harvaan asutut seudut ovat suuri haaste!

Keskonen tarvitsee "leveät hartijat" hoitamiseen, koska hoito on yhteiskunnalta todella iso satsaus! Onneksi tulokset ovat nykysin loistavia 😊

Kiitos 😊

Parannamme joka päivä